

Bibelgaven 4|17

BIBELSELSKAPETS INTERNASJONALE ARBEID

TEMA:
BIBELOVER-
SETTELSE

Haimanot gleder seg over å ha Bibelen på sitt eget språk amharisk. Samtidig pågår arbeidet med mange nye bibeloversettelser i Etiopia. Norske givere har i mange år støttet arbeidet med bibeloversettelse. 500 år etter reformasjonen er gleden over å ha en bibel på sitt eget språk fremdeles like stor. [Les mer om bibeloversettelse i Etiopia på side 6–15](#)

Åndelig og samfunnsbyggende

Da Det Norske Bibelselskap ble stiftet i 1816, hadde det sin bakgrunn både i bibelmangel og bibelhunger, så vel som i ønsket om å sikre nasjonens verdigrunnlag. Bibelselskapets arbeid hadde dermed både en åndelig og en samfunnsbyggende hensikt. Det som ofte slår meg i møte med våre samarbeidspartnere i det globale bibelarbeidet er at disse to trekkene ved bibelselskapenes arbeid fortsatt lever.

I land og områder som Cuba, Ukraina, Balkan og Etiopia, bare for å nevne noen, er det en enorm etterspørsel etter bibler. Det finnes en åndelig sult som bare kan stilles i samarbeid mellom kirkene og bibelselskapene. Samtidig er bibelselskapenes styrer og administrasjoner svært bevisste på hvilken samfunnsbyggende rolle de kan og bør ha.

På Cuba er man bevisste på at samfunnet trenger gode verdier som finnes i Bibelen, i møte med vestens kapitalisme. I Ukraina har bibelselskapet engasjert seg for internt fordrevne flyktninger, for soldater på begge sider av fronten. Og ikke minst er bibelselskapet en sentral aktør i landets religiøse råd som har

Ingeborg Mongstad-Kvammen
GENERALSEKRETÆR I BIBELSELSKAPET

jevnlige møter både med regjeringsmedlemmer og parlamentarikere. På Balkan har bibelselskapene i Serbia, Slovenia, Makedonia, Albania og Kroatia et utstrakt samarbeid. I en region i Europa hvor krigens sår fortsatt er åpne og hvor religiøse motsetninger fortsatt råder, ønsker bibelselskapene å bidra til forsoning

ved å arbeide over landegrenser og felleskirkelig. I Etiopia har bibelselskapet engasjert seg både i oversettelsesarbeid og i arbeidet med programmet «Den barmhjertige samaritan», som er vår respons til hiv/aids-pandemien.

I vårt jubileumsår har det blitt ekstra tydelig for meg at Bibelen er viktig for enkeltpersoner og for samfunnsbyggingen ikke bare i Norge, men i hele verden! Samtidig peker pilene nedover når det gjelder bibelbruk i Norge. Derfor var noe av det siste vi gjorde i 2016 å inngå avtale med Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (KIFO) om en undersøkelse om bibelbruk i Norge. Hva vet vi, og hva må vi finne ut mer om? Dette gjør vi for å kunne møte nedgangen i bibelbruk strategisk og offensivt. ●

Vil du vite mer om testamentariske gaver?

Hvis du ønsker å få tilsendt Bibelgavens brosjyre med informasjon om testamentariske gaver, kontakt oss på tlf. 47 97 64 70, eller e-post: giver@bibel.no

Bibelgaven

Bibelselskapets misjonsarbeid

Foto: Kofj Agamah

12

«Fortell alle i Norge at vi trenger bibler – mange bibler!»

Tariso Anchore, tidligere leder for Bibelselskapet i Awassa, til Åshild Solgaard fra Det Norske Bibelselskap.

Les mer om arbeidet med bibeloversettelse i Etiopia på side 6-15.

Bibeltgaven 4|17

► ETIOPIA:	- Vi vil støtte nye oversettelser	8
ETIOPIA:	- Arbeidet med studiebibelen forener oss	10
ETIOPIA:	- Fortell at vi trenger bibler – mange bibler!	12
BIBELOVERSETTELSE:	- Folk måtte læra å lesa Bibelen	16
BIBELOVERSETTELSE:	- Bibelsamlingen skal ikke samle støv	18
BIBELOVERSETTELSE:	- Teksten må være god å lese høyt	20
BIBELOVERSETTELSE:	- Såg tårene i auga hennar	22
BIBELOVERSETTELSE:	- Dei jødefiendtlige orda kjem ikkje frå Luther	23

NY VERBUMBOK

Mens du er ung

JOSTEIN ØRUM

31 dager - 31 tekster

Når alt kommer til alt, er det ikke så mye i livet som virkelig teller. Og noe av det vanskeligste med å leve er at det er så mye uviktig som tar plass. Denne boken kan være en hjelp til å skille viktig fra mindre viktig.

En bok for unge i konfirmasjonsalderen og oppover.

Innbundet

Kr 298,-

www.verbumforlag.no

Digitale bibler øker

Bibelselskapene distribuerer stadig flere bibler. Men tallet på digitale bibler øker mest.

I 2016 ble det distribuert mer enn 3 millioner eksemplarer av digitale bibler for smarttelefoner og andre digitale medier. Tallet er mer enn doblet fra fjoråret, og går vi tilbake til 2010, ble det distribuert færre enn 200 000 digitale bibler.

Flest digitale bibler ble det distribuert i Brasil, hvor De forente bibelselskapers nye bibel-app først ble lansert i 2015. Denne appen er nå tilgjengelig i tretti bibelselskaper verden over og kan lastes ned gratis. Den norske utgaven **Bibel 2011** (blått ikon) kan lastes ned for bruk på Android og Iphone.

De forente bibelselskaper anslår at 45 prosent av verdens befolkning nå har tilgang til internett, og at 70 prosent av oss vil ha en smarttelefon innen 2020.

Brasil på topp

For tredje år på rad har bibelselskapene i verden distribuert mer enn 400 millioner bibeldeler, blant annet 34 millioner hele bibler. Aller flest blir det distribuert i Brasil.

I 2016 ble det distribuert mer enn 401 millioner bibler, nytestamenter og bøker fra Bibelen gjennom bibelselskapene. Det ble distribuert 34 millioner hele bibler og 13,4 millioner nytestamenter.

De fem landene som distribuerte mest, sto for halvparten av de 34 millioner biblene. På topp finner vi Brasil, fulgt av Kina, hvor Det Norske Bibelselskap i en årrekke har støttet trykningen av bibler:

Brasil:	6 773 000 bibler
Kina:	3 514 000 bibler
USA:	2 981 000 bibler
Nigeria:	1 965 000 bibler
India:	1 897 000 bibler

Bibelen til Santalfolket

TEKST: BERNT G. OLSEN

Folkegruppen santalene er i Norge best kjent fra Santalmisjonen som startet sitt arbeid blant dette folkeslaget i India for 150 år siden. Nå skal de få en ny bibeloversettelse.

Det var den norske misjonæren **Paul Olaf Bodding** som ledet oversettelsen av den første Bibelen til santali. Den kom ut i 1914. Bodding var en stor språkbegavelse, og dette var uten tvil en meget god oversettelse.

Men alle språk endrer seg, og Bibelen på santali har vært gjennom revisjoner siden den gangen. Imidlertid har ikke alle disse vært like vellykkede. Derfor er det behov for en ny oversettelse til santali, eller i det minste en betydelig revisjon.

Det Norske Bibelselskap har fått flere henvendelser om dette, både fra tidligere misjonærer og fra representanter for samarbeidsrådet av alle kirkesamfunn som har kirker i området. Vi gikk da inn i en samtale med Bibelselskapet i India. De vedtok å starte opp en omfattende revisjon av Bibelen, og vi har påtatt oss å betale for den.

Arbeidet startet opp tidligere i år, og målet er at ni millioner santaler skal ha en ny oversettelse tilgjengelig om fem år. Vær med og be for dette viktige arbeidet!

Fra krybbe til kors i Fjæreheia

En fottur gjennom Bibelen kan gi en ny opplevelse av bibeltekstene. I skogen bak Fjære kirke i Grimstad kan du nå gjøre en slik vandring.

Det siste året har **Erlend Gunstveit** (t.v.) og **Per Kristian Borge** vært i sving med motorsag og øks i skogsområdet ved Fjæreparken. En gruppe ungdommer fra miljøet rundt Fjære menighets ungdom (FMU) har også vært med i arbeidet.

- Vi vil åpne Bibelen for flere, sier Gunstveit.
- Vi vil la folk leve seg gjennom tekstene ved å bevege seg gjennom bibelfortellingene, stanse ved postene og lese tekstene.
- Vi ønsker at ungdommene skal møte Bibelen på denne måten. Men også skoler og barnehager skal kunne gå denne stien. En skoletime i bibelstien er glimrende KRLE-undervisning.

Bibelstien som snor seg i fjellsiden bak Fjære kirke er en sti gjennom Det nye testamentet. Gunstveit er særlig stolt over stien som er bygd der bibelstien begynner. Fra Jesus, Maria og Josef går vandringen videre gjennom Jesu liv.

- Har dere tenkt på å utvide stien til også å omfatte Det gamle testamentet?

- Ja, vi har lagt til rette et område til dette ved inngangen. Men først må vi utvikle denne stien ferdig, sier Gunstveit.

En av de siste postene er et stort kors av tre.

- Historien om Jesu død og oppstandelse er jo selve høydepunktet i Bibelen. Når de har kommet til hit, har folk levd seg gjennom bibeltekstene. På en måte forkynner installasjonene her selve evangeliet, forteller Erlend.

Selv om mange av ideene til stasjoner på bibelstien har oppstått lokalt i Grimstad, understreker Gunstveit at dette er noe også andre kan klare.

- Det hadde jo vært kult hvis det kunne bli bibelstier og bibelvandringer rundt om i hele Norge! ●

Idéer til bibelvandringer

I aktivitetspakken **BRUK BIBELEN** som Bibelselskapet sendte ut til alle norske menigheter i forbindelse med 200-årsjubileet i fjor, handler et av de ti heftene om bibelvandringer. Heftet inneholder enkle ideer til ulike typer vandringer.

Det er forslag til hvordan en kan gjennomføre bibelvandringer både ute og inne, til en fjelltur med Bergprekenen og en egen påskevandring. I tillegg finnes det et forslag til «Rute 66», dvs. en bibelvandring med en lesning fra hver bok i Bibelen.

På www.bibel.no/bruk-bibelen ligger tekster og plakater ferdige til nedlasting, slik at menigheten selv kan skrive dem ut og plassere langs en vei eller en sti.

Husk å få tillatelse fra lokale myndigheter og grunneiere før dere lager en bibelsti!

Trøst og styrke

- Bibelen er min kilde til trøst og styrke. Jeg bruker ofte bibelvers når jeg veileder andre, for å gi også dem trøst og styrke.

Haimanot Asmamawu,
frivillig medarbeider i
Bibelselskapet i Etiopia

I dette nummeret av Bibelgaven kan du lese om Bibelselskapets engasjement innen bibeloversettelse, både i Norge og internasjonalt. Nummeret er gitt ut i forbindelse med 500-merkingen av den lutherske reformasjonen. Margrethe Lia og Åshild Solgaard fra Det Norske Bibelselskap besøkte Etiopia sommeren 2016. Reportasjene fra Etiopia er skrevet etter denne reisen.

Haimanot er hiv-positiv og bruker mye av sin tid til å gi støtte og veiledning til par der én av ektefellene er hiv-positiv. Hun har dessuten sitt eget bakeri og bruker deler av inntektene fra dette til å betale for skolegang til barn som ellers ikke ville hatt råd til det. Hun er aktiv som frivillig i kirken og i det bibelbaserte prosjektet «Hvor er den barmhjertige samaritan i dag?» ▼

Kallet til å oversette

For en stund siden møtte jeg en oversetter i et av nabolandene til Etiopia. Han fortalte meg hva som skjedde da han fikk kall til å fullføre oversettelsen av Bibelen til sitt eget morsmål.

Da han kom hjem til kona, brast hun i gråt. For hun visste at alle som tidligere hadde arbeidet med oversettelsen, var blitt drept. Nå regnet hun med at det samme ville skje med mannen.

Men han fullførte oversettelsen og er nå generalsekretær i Bibelselskapet i landet sitt.

Det er ikke uvanlig at bibeloversettere blir forfulgt. For noen er det en trussel at Bibelen oversettes. Det er fordi evangeliet ikke bare er ord, men er Guds kraft til frelse.

La oss fortsette å oversette Bibelen, til alle mennesker kan høre eller lese det på hjertespråket!

- Vi vil støtte nye oversettelser

For noen år siden kom jeg inn på kontoret til Det svenske bibelselskapet i Uppsala. Der ble jeg møtt med en stor plakate som sa: «Tänk om Bibeln bara fanns på norska?»

Slik formulerte våre venner i Sverige utfordringen til å oversette Bibelen til andre språk. Også vi kan tenke oss inn i situasjonen: Hva om vi bare hadde Bibelen på svensk? Mange av oss ville ha klart å lese den, men det ville være mye vanskeligere enn å lese den på norsk.

Dette er virkeligheten for mange mennesker i verden. De har gjerne en bibel på et språk som de lærer på skolen, men som de ikke snakker hjemme. Derfor er det så viktig å støtte arbeidet med å oversette Bibelen til nye språk.

Samarbeid med Etiopia

For tolv år siden innledet Det Norske Bibelselskap et omfattende samarbeid med Bibelselskapet i Etiopia. Det begynte med et samarbeid om bibelstudieprogrammet «Hvor er den barmhjertige samaritan i dag?» – et bibelbasert program for bekjempelse av hiv og aids.

Samarbeidet førte til at vi tok ansvar for flere oversettelsesprosjekter i Etiopia, alene eller sammen med andre bibelselskaper. Og da Etiopia var tema for Bibeldagen i 2012, ble dette engasjementet utvidet. Siden har Etiopia vært det landet hvor vi støtter flest bibeloversettelser.

Trofasthet

Oversettelsesprosjekter tar alltid lang tid, og vi har ønsket å være en trofast samarbeidspartner. Når vi først har tatt ansvar for et oversettelsesprosjekt, vil vi følge det helt til det er ferdig og bibelen kan trykkes. For en komplett oversettelse kan dette ta opptil femten år, noen ganger enda lenger tid. Men for oversetterne er det avgjørende å vite at vi er med dem hele veien.

Nå tar vi enda et skritt og satser på leseopp-læring. På et av språkene som nylig fikk en

bibeloversettelse, starter vi opp et program for å lære folk å lese. For det hjelper ikke om man har verdens beste bibeloversettelse, hvis man ikke er i stand til å lese den.

25 prosent til bibeloversettelse

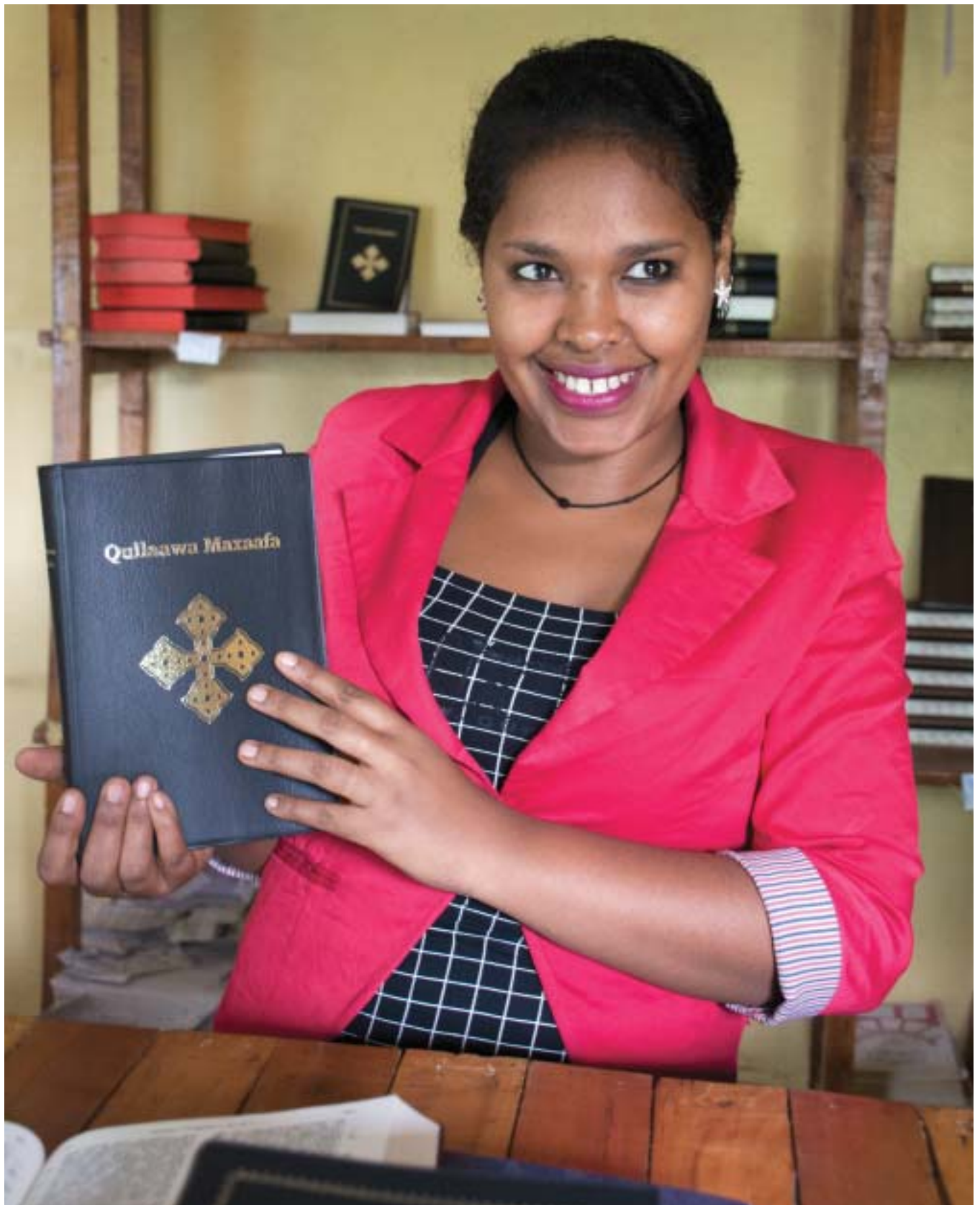
Vi har lenge hatt som prinsipp at en betydelig andel av vår støtte til det internasjonale bibelarbeidet skal gå til oversettelse. Størrelsen har variert noe, men vi forsøker å la 25 prosent av vår totale støtte gå til dette. For bibeloversettelse er selve kjernen i bibelselskapets arbeid. Det er helt avgjørende å gi mennesker tilgang til en bibel på sitt eget morsmål.

Bibeloversettelser er gjerne prosjekter som vi ikke omtaler så ofte. Som giver kan du derfor ha vært med og støttet dette arbeidet i mange år, uten å ha hørt så mye om det.

Ofte blir et prosjekt omtalt i oppstartsfasen, men siden er det først når den ferdige bibelen skal trykkes at vi kommer tilbake til det. I mellomtiden har et oversetterteam sittet og arbeidet trofast i år etter år, støttet av årlige bidrag fra norske givere. Dette er bare mulig fordi vi mottar mange gaver som ikke er øremerket med hva de skal gå til.

Flere av de oversettelsene vi har støttet i Etiopia de senere årene, nærmer seg avslutning. Men etter hvert som prosjekter avsluttes, står nye for tur. Begrensningen er ofte ikke penger, men kapasiteten til opplæring og oppfølging av lokale oversettere.

Vi vil fortsette å støtte nye oversettelser, både i Etiopia og andre land. ●

Yeshiwork Eyasu i bibelbutikken i Awassa med den nye bibeloversettelsen til sidama-språket.

- Arbeidet med studiebibelen forener oss

Begge mente at deres egen kirke var den beste. Men gjennom arbeidet med en felles studiebibel har **Michael** og **Yonathan** begynt å føle et sterkt fellesskap. Det har også kirkene de tilhører.

Fakta om Etiopia

- Et av verdens eldste land
- Har aldri vært kolonisert
- Nær 100 millioner innbyggere
- Hovedstad: Addis Abeba
- Offisielt språk: Amharisk
- Over 40 millioner mennesker snakker amharisk.
- Mer enn 80 ulike folkegrupper og språk
- Kristne: Ca. 61 prosent
- Muslimer: Ca. 34 prosent

Michael Abebe Bisrat (til venstre) og **Yonathan Agegnehu** (til høyre) arbeider på den nye studiebibelen på amharisk. De tilhører hver sin kirke, men opplever at arbeidet forener dem.

Norske bibelvenner har i en årrekke støttet arbeidet med en felles studiebibel på amharisk, som er fellesspråket i Etiopia. Siden 2012 har nærmere 200 000 kroner hvert år gått til dette prosjektet. Nå er det inne i sitt trettende år, og snart er målet nådd: En hel studiebibel med kommentarer.

Forklarende kommentarer

Den mest brukte bibeloversettelsen i Etiopia er fra 1962. Den holder seg ganske nær grunn teksten, så noen steder er den ikke alltid like lett å forstå. Mange lesere trenger derfor kommentarer for å forstå bakgrunnen for spesielle ord og uttrykk.

- Studiebibelen på amharisk vil skape en dyptgripende bedring i folks forståelse av Bibelen, forteller Bibelselskapet i Etiopia.

Noen uttrykk i Bibelen er vanskelige å oversette. For eksempel blir ordet «bror» forstått forskjellig i ulike kulturer. Noen steder betyr det ikke bare bror, men også søskenbarn. Derfor er det nyttig med en studiebibel som kan gi forklarende kommentarer til teksten.

- Den nye studiebibelen vil hjelpe den enkelte kristne å forstå Bibelen bedre. Den vil både spre og styrke den kristne troen i samfunnet, uttaler Bibelselskapet i Etiopia.

Snart ferdige

Arbeidet går etter planen. De siste rapportene fra prosjektet sier at de er 77 prosent ferdige. Det gamle testamentet er fullført, og de er godt i gang med Det nye testamentet. Kommentarene til Evangeliet etter Matteus er alt sendt til konsulenten, og de arbeider nå på resten av bøkene i NT. I løpet av året regner de med å bli ferdige med førsteutkastet til alle bøkene i Det nye testamentet.

Som i andre land opplever også Bibelselskapet i Etiopia at bibelarbeidet har kraft til å samle og forene kristne fra forskjellige kirkesamfunn. Bibelarbeidet blir opplevd som så sentralt at alle kirker gjerne vil være med og arbeide for bibeloversettelse, bibelspredning og bibelbruk.

Enhet og fellesskap

Yonathan Agegnehu (36) representerer de evangeliske kirkene, mens **Michael Abebe Bisrat** (38) tilhører Den katolske kirke. Kollegaen deres **ZeElias Wolde Michael** (32) fra Den etiopisk-ortodokse kirke var ikke til stede under vårt besøk.

- De tre største kirkene i Etiopia har aldri hatt en felles studiebibel. Men nå har vi begynt å samarbeide mer. For vi møter jo de samme utfordringene i verden omkring oss, sier Michael Abebe Bisrat.

- Det er godt å arbeide sammen! Vi har fått en sterk følelse av enhet og fellesskap. Jo flere prosjekter vi har sammen, desto sterkere blir følelsen av enhet mellom kirkene.

De har ennå ikke opplevd noen alvorlige uenigheter seg imellom, kan han fortelle.

- Det er en ny generasjon av oversettere som arbeider nå. Før følte alle at «vår kirke er den beste», men den unge generasjonen har et annet perspektiv og er mer tolerante overfor hverandre.

Begge ser fram til at den nye studiebibelen er ferdig.

- **Denne studiebibelen vil bli godt mottatt av alle!** ●

Visste du at
Bibel-
selskapet
har Bibelen
på mer enn
100 språk?

Vi har bibler
på ARABISK

Kontakt oss, så gjør vi vårt beste for å skaffe den bibelutgaven du ønsker!

Bestill i vår
nettbokhandel
www.bibel.no

 Bibelselskapet

Vil du støtte arbeidet med bibeloversettelse i Etiopia?

Du kan nå gi gaver til Bibelselskapets misjonsarbeid Bibelgaven med **VIPPS: #94418**. Husk å skrive «Til bibeloversettelse i Etiopia» samt navn og adresse i meldingsfeltet.

Du kan også gi din gave til Bibelselskapets gavekonto **3000.16.16869**.

- Gud snakker språket vårt

Alemneh Shigutie har jobbet i i Bibelselskapet i Etiopia i åtte år. Han er koordinator for oversettelsene til språkene sidama, gideon, shite, benna og tsemay.

- Når folk får Bibelen på sitt eget språk, kan de endelig si: «Den Gud som jeg tilber, er virkelig min». Da føler de at Bibelen er deres.

- Det er ikke så lett å forstå Bibelen på amharisk for dem som har amharisk som andrespråk. Men nå føler de at den kristne troen er deres, at Gud er deres Gud, og han snakker språket deres.

- Bibelen er Guds ord. Folk her har stor respekt for Bibelen og setter den høyt. De tar imot den med åpne armer. De lytter til den, og de lever den ut i det daglige livet. For Bibelen har kraft til å forandre mennesker.

Vil du se en video med Alemneh? Skann QR-koden med mobiltelefonen din (krever en app som leser QR-koder) eller gå til www.vimeo.com/223454072

- Fortell at vi trenger bibler – mange bibler!

Takele fyller en plastpose med bibler. De skal være til familien og til studiekameratene hans. Det er stor etterspørsel etter den nye bibeloversettelsen på sidama-språket.

Det er bare litt over et år siden bibeloversettelsen på sidama var ferdig. Men allerede nå ser vi at etterspørselen er enorm. En måned etter lanseringen var det første opplaget utsolgt. Og bare tre uker etter at andre opplag ble trykt, var fem tusen nye bibler solgt.

«**Fortell alle i Norge at vi trenger bibler – mange bibler!**» sa de ansatte i Bibelselskapet i Awassa sist vi besøkte dem. Nå etter at sidama-bibelen kom, er det enda flere som ønsker seg en bibel.

Bibler til hele familien

Mens vi besøker Bibelselskapet i Awassa kommer stadig nye kunder inn. En av dem er en ung mann som kaller seg **Takele**. Han har fylt en stor plastpose med bibler. De fleste er på sidama, språket de snakker her i Awassa, mens noen er på amharisk.

- Noen av biblene skal være eksamensgaver til studiekamerater, avslører han.

Resten av biblene er til familien hans. Han balanserer posen med bibler på sykkelstyret og forsvinner nedover gata. Vi får ikke med oss verken etternavnet eller alderen hans. Men det gjør inntrykk å se en ung mann kjøpe så mange bibler.

Her i området rundt Awassa snakker de fleste sidama. Derfor er det så mange som kommer for å kjøpe den nye bibelen nettopp her. Nærmere fire millioner mennesker snakker sidama, og nå er folk glade for å få Bibelen på eget språk.

Bibelmangel i fengselet

I Awassa ligger også et stort fengsel med 2300 fanger. Det er tre kirker i fengselet: En evangelisk, en katolsk og en ortodoks. De ligger i hver sin ende av den store fangegården. De tre kirkene samarbeider om å tilby hjelp og støtte til fangene.

Det er skrikende mangel på bibler her inne. Kirkene skulle gjerne ha gitt en bibel til alle som kommer inn, slik at de kunne ta den med seg ut igjen, videre i livet. De trenger fire tusen bibler i året, bare for å kunne gi til alle som er inne til kortere eller lengre soving.

Kirkene driver bibelgrupper hvor fangene lærer om Bibelen og hvordan en skal leve som kristen. De får to timer undervisning, to ganger i uka, i fire måneder. Det er tjue fanger i hver gruppe, og de fleste er nye kristne. Omkring fem hundre fanger blir kristne hvert år, kan kirkene fortelle.

Én bibel på sidama

Den ortodokse kirken i fengselet har seks hundre medlemmer, men bare tretti bibler. Og ingen av dem er på sidama, selv om de fleste i kirken snakker sidama, sier presten.

I den katolske kirken har de ikke flere enn ti bibler, og bare én av dem er på sidama. Og det er sidama fangene bruker; de fleste her kan ikke amharisk så godt.

- Det ville være fantastisk å få Bibelen på morsmålet mitt, sier presten med et stort smil.

- Da ville jeg forstå budskapet i Bibelen mye bedre.

- Men vi har bare denne ene bibelen på sidama. Den er veldig verdifull for oss, den er skatten vår. Ingen får ta den med ut av kirken. Hvis man vil lese i den, må det skje her inne. Det er mange som kommer for å lese den!

De som oversetter Bibelen til nye språk, trenger fortsatt vår støtte, og at Bibelen blir gjort tilgjengelig for alle som ønsker seg en. La oss fortsette å støtte bibelarbeidet i Etiopia! ●

Bibeloversettelse i Etiopia

Det Norske Bibelselskap har i en årrekke støttet sju ulike oversettelsesprosjekter i Etiopia med til sammen ca. 800 000 kroner i året.

Flere av disse prosjektene blir avsluttet i 2017 og 2018, blant andre oversettelsene til kambatta og hadiyya, som vi skrev om i Bibelgaven nr. 4/15, og studiebibelen på amharisk (se side 10).

De forente bibelselskaper er for tiden involvert i ca. 450 bibeloversettelser over hele verden. Ca. 25 prosent av de innsamlede midlene til Det Norske Bibelselskap går til enhver tid til å støtte noen av disse oversettelsene.

Vi støtter for tiden 17 oversettelsesprosjekter ulike steder i verden. Noen av disse kan vi ikke omtale offentlig, av hensyn til sikkerheten til medarbeiderne og forholdet til nasjonale myndigheter. Men vi har nær kontakt med bibelselskaper som driver dem.

Når en oversettelse er fullført, blir midler frigjort og vi kan gå inn i nye prosjekter som vi følger gjennom flere år. Vi følger vanligvis et oversettelsesprosjekt helt til det er fullført.

ETIOPIA OG KAFFE:

En 1500 år gammel historie fra Etiopia forteller om gjeteren Kaldi. Han oppdaget at geitene ikke fikk sove om kvelden etter å ha spist en plante med røde bær. Kaldi fortalte det til en munk, som begynte å lage en drikk av bærene. Nå hadde munkene ikke lenger problemer med å holde seg våkne under bønnestundene. Forklaringen er trolig en vandrehistorie.

(Wikipedia.org)

VELKOMSTSEREMONI: I Etiopia er velkomstkaffen viktig. To frivillige medarbeidere i Bibelselskapet i Awassa viser hvordan den skal lages fra bunnen av, ved å brenne kaffebønnene, male dem opp og brygge den sterke, etiopiske kaffen. ●

INNOM FOR Å KJØPE EN BIBEL: I Bibelselskapets bokhandel i Awassa kommer det stadig kunder innom. Mange av dem er unge, som denne mannen. Med Bibelen i hånda er han raskt ute på gata igjen. Hvor er han på vei med den nye Bibelen? ●

«GUDS ORD HAR KRAFT»: «Guds ord har kraft til å forandre! Menneskene her opplever at livet deres blir endret. Bibelen svarer på deres behov, og de har en hunger etter Guds ord.» **Birtukan Lundie** er leder i en kvinnegruppe i Bibelselskapet. ●

FRIVILLIGE MEDARBEIDERE: Bibelselskapet i Etiopia har mange unge medarbeidere. Disse ungdommene går på kurs, slik at de selv kan veilede andre i det bibelbaserte hiv-programmet «Hvor er den barmhjertige samaritan i dag?» ●

Bli fast giver i dag!

Bli med å spre Guds ord til alle mennesker, på et språk de forstår - til en pris de kan betale.

Ved å gi en gave til bibelarbeidet er du med på å spre Bibelen i over 200 land og territorier. Gaver på over **kr 500** gir skattefradrag.

Bli fast giver på www.bibelgaven.no

 Bibelgaven

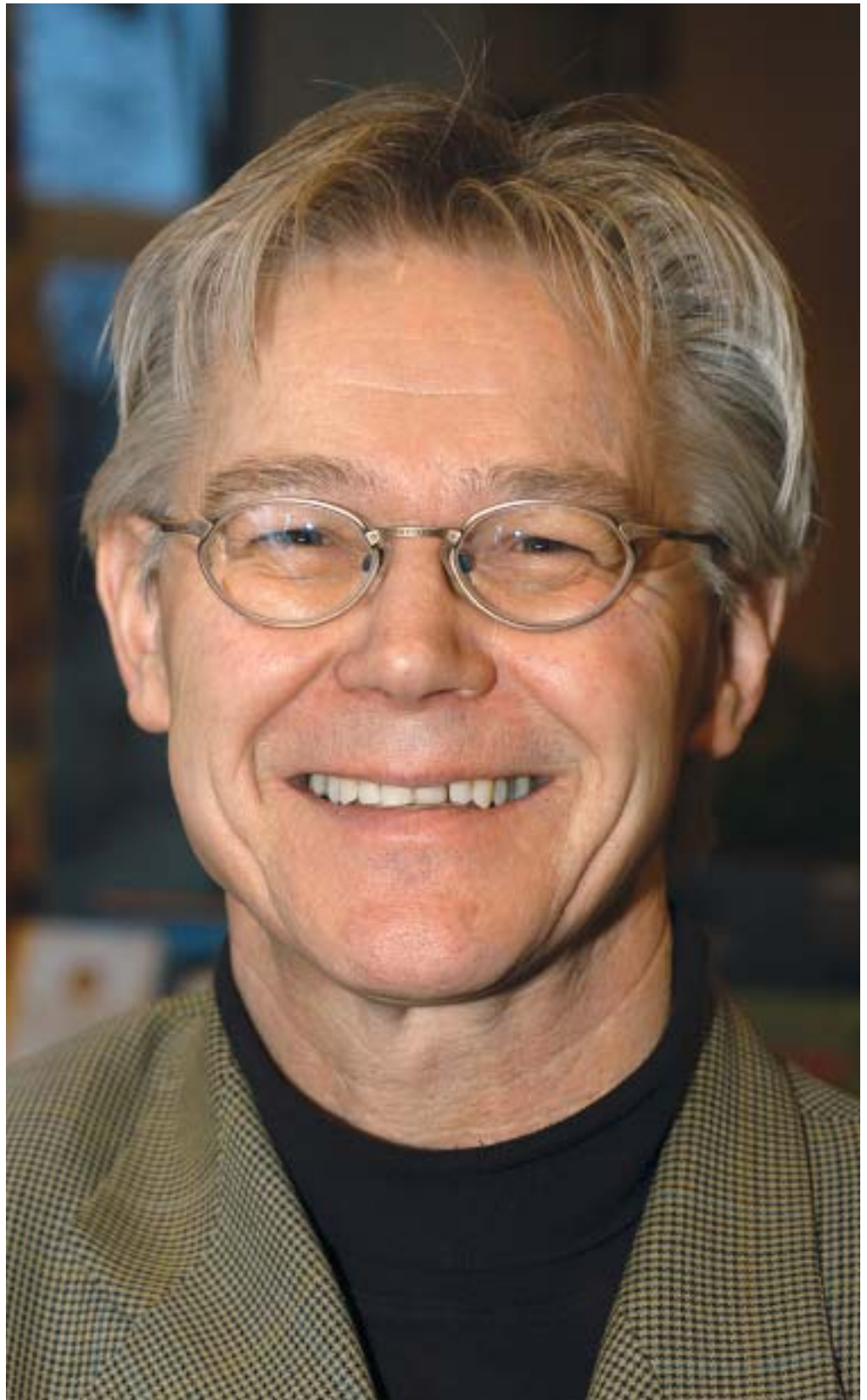
Den viktigaste læreboka

- Eg vågar påstanden at katekisma er den viktigaste læreboka i norsk skule gjennom alle tider – uavhengig av fag. I 200 år var denne boka pensum for alle norske elevar. Kva denne boka har hatt å seia for leseopplæringa, kan ikkje overvurderast, seier **Lars Inge Magerøy**, forfattaren av boka «Munken som endret Europa».

- Luther var god til å nytta den moderne boktrykkjarkunsten. På den måten vart skriftene hans spreidde til svært mange. Luther var ein kyrkjeleg strateg som nytta dei kanalane han hadde tilgjengeleg, seier Magerøy.

- Når bøkene til Luther vart trykte i store opplag gjorde det sitt til at kunnskapen vart folkeleggjort. Og når bøkene vart brukte rundt om i heimane, var dei med på å inspirera folk til å lesa sjølve.

Martin Luthers vesle katekisme kan kjøpast på www.verbum.no på bokmål og nynorsk. Pris: kr 49,-

Språkprofessor Sylfest Lomheim meiner at Martin Luther og reformasjonen var ein heilt nødvendig føresetnad for at vanlege folk i Europa lærte seg å lesa og skriva.

- Folk måtte læra å lesa Bibelen

Martin Luther ville at folk flest skulle lesa Bibelen. Gjennom husandakter og katekismepugging gjorde reformasjonen sitt til at folk lærte å lesa og skriva.

- Det er sjølvsagt at når folk vart oppmoda til å lesa Bibelen, så måtte dei læra seg teknikken, seier **Sylfest Lomheim**.

Den pensjonerte språkprofessoren var ein viktig ressursperson for Bibelselskapet i arbeidet med Bibel 2011. Men Lomheim, som òg har vore direktør i Språkrådet, er i tillegg oppteken av korleis folk har lært å lesa.

Husandakta

Når Sylfest Lomheim skal fortelja om leseopplæringa i Tyskland og andre land der reformasjonen vann fram, dreg han fram kor viktig husandakta var.

- Det låg ei forventning om at det i kvar familie skulle vera ei andaktsstund.

- Det var far i huset som hadde ansvaret for at Guds Ord vart lese i heimen. Skulle han vera ein skikkeleg far, måtte han også lesa frå Bibelen. På den måten vart vanlege folk oppmoda til å læra seg å lesa, seier Lomheim.

Bøndene las

- For Martin Luther var det viktig at Bibelen vart omsett til det språket som folk tala og skjøna. Sjølv omsette han heile Bibelen til tysk, noko som vart viktig for utviklinga av det tyske skriftspråket. Då reformasjonen spreidde seg til andre land, vart han følgd av nye bibelomsetjingar.

- Når folk fekk Bibelen på sitt eige språk, vart det òg meir aktuelt å læra seg å lesa. I katolske land var folk vane med høyra bibeltekstene lesne høgt i kyrkja, for ein stor del på latin. Når bibellesinga og andaktslivet vart flytt inn i heimane, kom tekstene òg nærare folk.

- Du talar om at fedrane måtte læra seg å lesa for å halda husandakt. Vil det seia at det berre var fedrane som lærte seg lesekunsten?

- I utgangspunktet var det fedrane som trong å lesa. Men det seier seg sjølv at resten av familien òg vart interessert i å lesa når dei høyrde på faren, seier Lomheim, som trekker fram at bibellesinga var ein del demokratiseringa.

Vanlege folk hadde bruk for å læra seg lesekunsten. Ikkje minst gjaldt dette bøndene. Takka vere reformasjonen kom lesekunsten inn i vanlege bondefamiliar.

Dansk påverknad

Sylfest Lomheim hevdar at nærleiken til bibeltekstene òg gjorde at talespråket i «reformerte» land vart meir påverka av bibeltekstene enn det vart i katolske land.

- I land som Italia og Frankrike hadde dei drive med leseopplæring lenge før dette kom til reformerte land. Men sidan folk her berre kjende Bibelen frå kyrkjeleg høgtlesing, gjerne på latin, fekk dei ikkje den same nærleiken til bibelspråket som folk som las Bibelen heime hos seg sjølve.

Lomheim nyttar eit døme frå Noreg når han påviser korleis bibelspråket kom inn i daglegtalen.

- I dag er uttrykket «å toe sine hender» ein del av daglegtalen i Norge. Men dette har aldri stått i nokon norske bibelomsetjingar!

Derimot vart det brukt i danske omsetjingar. Det vil seia at dette omgrepet kom inn norsk daglegtale før dei første norske bibelomsetjingane kom på 1800-talet, seier Lomheim, som i boka «Adam og Eros» syner korleis ord og formuleringar frå Bibelen og norrøn mytologi har festa seg i daglegtalen. ●

NY VERBUMBOK

Trådene i samfunnsveven

N. I. AGØY, K. E. LARSEN OG C. A. SMEDSHAUG

Hva har reformasjonen betydd for Norge?

Reformasjonens betydning for demokratisering og velferdsstat, for åndsliv, skole og språkutvikling, for diakoni, for likestilling og for organisasjons- og bedriftskultur – og om hvordan misjon har bragt reformasjonstankene ut i verden.

Kr 328,-

 Verbum

www.verbumforlag.no

Kaspersen-samlingen

- Samlet av **Johnny Kaspersen** (78), fysioterapeut, opprinnelig fra Sarpsborg, bosatt i Danmark.
- Samlingen består av drøyt 1500 bibler.
- Samlingen viser et så komplett bilde som mulig av bibler som er trykket på norsk og dansk/norsk.
- Den eldste Bibelen i samlingen er Kong Christian III's bibel fra 1550, som er en direkte oversettelse av Martin Luthers tyske bibel.
- Alle Bibelselskapets utgaver har plass i samlingen, helt fram til den nyeste, **Bibel 2011**.

Johnny Kaspersen har i seksti år samlet på gamle bibler. Han har også holdt Bibelselskapets eldste bibler ved like i en årrekke (bildet).

- Bibelsamlingen skal ikke samle støv

En av Skandinavias største bibelsamlinger har fått et nytt hjem i Kristiansand Frikirke. Men de 1500 biblene skal ikke bli støvsamlere.

- Vi har fått en fantastisk bibelsamling. Dette er en spennende og viktig kulturskatt, sier **Leif Jensen**, faglig ansvarlig for bibelsamlingen som nå har kommet til Kristiansand Frikirke.

- Men målet er at denne kulturskatten skal åpne Bibelen for mennesker i dag, sier han.

Kaspersen-samlingen

Det er den såkalte Kaspersen-samlingen som nå er kommet til Kristiansand. I seksti

år har **Johnny Kaspersen** samlet på gamle bibler. 78-åringen fra Sarpsborg bor i Hillerød i Danmark. Han jubler over at samlingen nå blir tilgjengelig for mange.

- Det har alltid vært mitt ønske at bibelsamlingen skal være tilgjengelig for et stort publikum. Når den nå er gitt til Kristiansand Frikirke, er det også en gave til meg, sier han.

- Mitt ønske er at de biblene jeg har samlet, skal være til åndelig berikelse.

Leif Jensen (47) er faglig ansvarlig for bibelsamlingen.

Gamle bibler trenger vedlikehold, sier Johnny Kaspersen. – Smør permene av og til, ikke med skokrem, men med en lærkrem.

Det er engiver i Kristiansand som har kjøpt samlingen. Giveren ønsker at den skal bli sett og brukt av flest mulig. Han tilbød den derfor til Kristiansand Frikirke.

Bibelbibliotek

De fleste av de 1500 biblene kom til Frikirken i mai. Der ble de plassert nettopp der hvor samleren ikke ønsker at de skal være: i et låst kjellerrom uten vinduer. Men Leif Jensen understreker at denne plasseringen er høyst midlertidig.

- Vi er i ferd med å bygge et bibelbibliotek i salen bak i kirken. Den ene veggen i denne salen vil bli et bibelbibliotek, sier Jensen.

Et av byens beste snekkerfirmaer har fått i oppdrag å lage hyller og montre.

- Dette er en verdifull samling. Derfor må de også stilles ut på en skikkelig måte. I utgangspunktet skal alle biblene være innelåst i glasskap. Vi vil jo ta vare på denne kulturskatten. Men det betyr ikke at de ikke skal brukes, sier Jensen.

Leif Jensen hadde selv en bestefar som var bokbinder og som sørget for at gamle bibelutgaver ble innbundet og ivaretatt på en skikkelig måte.

- Jeg er vokst opp med gamle bibler. Både i menigheten og i hjemmet var slike bibler i bruk. Lukten av gamle bibler kjenner jeg godt. Det er akkurat den lukten jeg kjenner her, smiler 47-åringen.

En ressurs

Leif Jensen ønsker at Kaspersen-samlingen skal bli en ressurs, både for fagfolk og for barn og unge.

- Samlingen er av stor betydning for dem som jobber med Bibelen og med bibeltrykking som fag. Den er en gullgrube for fagfolk som er interessert i bibeloversettelser og bibeltekster. Kanskje kan vi ha fagseminarer og kurs knyttet til vårt bibelbibliotek?

- Men den største og vanskeligste utfordringen er å bringe tekstene ut av bokhyllene og inn i folks liv. Jeg håper at samlingen også kan være en mulighet for å komme i kontakt med barn og unge.

Jensen peker på at bibelsamlingen enkelt kan knyttes til opplæringsmålene i skolens læreplan.

- Vi vil utarbeide gode undervisningsopplegg for elever i både grunnskole og videregående skole. Lykkes vi med det, kan denne samlingen bli en stor ressurs for både skoler og barnehager i Kristiansand.

Leif Jensen har latt seg overraske over den store gleden menigheten har over at de har fått Kaspersen-samlingen i hus, og avslutter:

- Det er en nesten barnslig glede og begeistring over disse biblene! ●

Lag deres egen bibelutstilling!

I aktivitetspakken **BRUK BIBELEN** som Bibel-selskapet sendte ut til alle norske menigheter i forbindelse med 200-årsjubileet i fjor, handler et av de ti heftene om bibelutstillinger. Heftet inneholder enkle ideer til ulike typer utstillinger.

Det er blant annet forslag til hvordan en kan lage en utstilling av bibler som finnes i lokalsamfunnet, med tittelen «Hvem har den eldste bibelen i bygda?» Mange har gode erfaringer fra tilsvarende utstillinger i jubileumsåret 2016.

På www.bibel.no/bruk-bibelen ligger omtaler av de fleste biblene som har kommet ut i Norge etter reformasjonen. Omtalene er skrevet av Johnny Kaspersen og er formet som enkle plakater som kan stilles ut med biblene.

Hva med å samarbeide med det lokale biblioteket om en bibelutstilling?

Ridder av St. Olavs orden

I 2013 ble Turid Barth Pettersen utnevnt til ridder av første klasse av St. Olavs Orden. Hun fikk utmerkelsen for sin innsats for norsk kirke- og samfunnsliv.

- Det var en veldig stor overraskelse for meg. Jeg måtte virkelig ta en tenkepause før jeg kunne si at jeg ville ta imot, fordi arbeidet med Bibel 2011 var et teamarbeid. Det er så mange som har bidratt.

- Jeg måtte snakke med generalsekretær Ingeborg Monstad-Kvammen og spørre: «Kan jeg ta imot dette, da?» Og Ingeborg sa til meg: «Tenk på at det setter Bibelselskapet og bibeloversettelsen i fokus». Det ble avgjørende for meg og gjorde at jeg kunne takke ja.

– Jeg er takknemlig for de oppgavene jeg har hatt i Bibelselskapet, sier Turid Barth Pettersen.

- Teksten må være god å lese høyt

Hun ledet arbeidet med Bibel 2011, og hun har fått St. Olavs Orden for sin innsats. Men aller mest glad er hun for at hun fikk lese bibelteksten så mange ganger.

Turid Barth Pettersen har arbeidet i Bibelselskapet i tjueto år, først som forlagssjef og siden som konsulent for bibelselskaper i andre land. Før det var hun misjonær i Brasil og så redaktør i Aschehoug.

Nå går hun av med pensjon. Hva tenker hun nå, etter et langt liv i nærkontakt med tekster? Hva er det som gjør en tekst god?

- Teksten må ha flyt og rytme. Den må være god å lese høyt, sier Turid.

- Ofte merker man ikke svakhetene før en leser høyt. Derfor leste vi mye i arbeidet med Bibel 2011. Til og med på ferie pleide jeg å ta med meg bunker med tekster. Erling og jeg leste for hverandre, og så stoppet vi opp hvis det var noe som lugget.

- Hva syntes du var mest givende i arbeidet med Bibel 2011?

- Når folk spør meg hvor mange ganger jeg har lest hele Bibelen, kan jeg nå svare: «Noen ganger!» Jeg husker ikke hvor mange ganger jeg var gjennom de ulike tekstene, men det er en stor glede å ha vært gjennom alle, både de kjente og de ukjente.

- Og hva var mest krevende?

- Noen tror at det vanskeligste var de kompliserte oversetterspørsmålene, de som kunne skape strid. Men jeg har tenkt mer på dette at vi gir mennesker en bibeltekst som kan være avgjørende for gudsbildet deres, hva slags tro de skal leve videre med. Jeg har tenkt at vi ikke må gjøre feil som får folk til å si: «Dette kan jeg ikke tro på» – og så er det bare fordi vi har valgt feil ord og ikke klart å utføre oppgaven vår.

- Samtidig tenkte jeg også: Vi har bedt mange bønner rundt dette arbeidet, og da får vi stole på at det ligger i Guds hånd. Hvis vi ikke kunne tenke slik, ville det bli helt umulig.

- Ser du i ettertid spor av Guds hånd?

- Vi opplevde at det ble stor velsignelse rundt oversettelsen. Diskusjoner om enkeltvalg ble det, men det ble ikke skapt motsetninger mellom oss som arbeidet med det, heller ikke ute i samfunnet og i kirkene. Vi fikk ingen ødeleggende konflikter, bare en konstruktiv og positiv meningsutveksling rundt enkeltvalg.

- Er det en tekst du er spesielt glad for at ble slik som den ble?

- Jeg er veldig glad for alle metaforene i teksten – at vi ikke omskriver, men oversetter slik som de står. Hvis det står «hjerter», så skriver vi det. For eksempel de stedene hvor det står at «da smeltet hjertet deres bort» (Josva 2,11; 5,1; 7,5; Jesaja 13,7; 19,1). Før var det oversatt med at «de ble helt motløse», men nå har hjertet kommet med. Dette er valg som gjør teksten nære og mer konkret.

- Dessuten er jeg glad for teksten om Maria og Elisabet, hvor det står at «barnet sparket i magen hennes» (Lukas 1,41). Fra et kvinnesperspektiv blir dette veldig konkret; hvis du har født et barn, så kjenner du den følelsen. Uttrykket trekker oss inn i virkeligheten til Maria og Elisabet: Hvordan kan det ha vært å bære fram Jesus og Johannes? Dette ble en sterk tekst, og jeg blir glad når jeg hører den.

- Hva sier du nå, da du går av med pensjon?

- Jeg må bare si at jeg er veldig takknemlig for de oppgavene jeg har hatt i Bibelselskapet. Det har vært veldig rike år for meg. Det er ikke alle som er så heldige å ha en slik jobb som jeg har hatt. ●

NY VERBUMBOK

Jesus: overkommelig og ubegripelig

KNUT TVEITEREID

Leseren utfordres til å utvide bildet av Jesus og fortelle sin egen Jesusfortelling, som Markus, Matteus og de andre evangelistene gjorde.

Boka er utstyrt med QR-koder som leder til videosnutter og bibeltekster på nettet.

En bok for voksen ungdom, skrevet av forfatteren til «En helt overkommelig bibel».

Kr 227,-

 Verbum

www.verbumforlag.no

- Såg tårene i auga hennar

Medan dei arbeidde med ei bibeltekst, møttest blikket til dei to bibelomsetjarane. Då såg **Bierna Bientie** tårene i auga til **Anna Jacobsen**. For teksta vart levande for dei begge.

Trøst og styrke

- Når du høyrer om «vatn som gjev kvile», er du med ein gong i eit miljø som du kjenner – den gode opplevinga då du endeleg finn godt vatn på ein varm sommardag.

- Og når det står om dei «grøne engene», er du midt i eit norsk jordbruksmiljø, på ein grøn voll litt oppe til fjells, der dyra beiter og det er mjølkeplassar.

Bierna Leine Bientie (65) om Salme 23 på sørsamisk

Bierna Leine Bientie (65) vart 18. mai tildelt Kongens Fortenestemedalje for sin innsats for den sørsamiske folkegruppa. I tretti år har han arbeidd med å omsetja bibeltekster til sørsamisk. Kva meiner han det er som kjennteiknar ei god sørsamisk bibeltekst?

- Ei god tekst – det er når ein kjenner at «det var slik dei gamle ville ha sagt det!» seier Bierna med trykk på «gamle».

- Det er ikkje ei oppstylta eller bokleg tekst som er prega av norsk og svensk, slik det dessverre ofte blir i omsetjingar. Nei, ei sørsamisk tekst ligg nær det munnlege språket.

Då Bierna byrja som sørsamisk prest, var det berre nokre få hundre som brukte språket. I dag er det fleire som kan lesa det – likevel har mange eit fattigare språk, seier han.

- Det var fleire som brukte og forstod morsmålet for ein generasjon sidan. Dei kjende både Bibelen og det sørsamiske språket betre. Men dei tretti siste åra har den gamle generasjonen vorte borte. No har vi fått ein ny generasjon som er flinkare til å lesa. Men dei er meir prega av det norske og svenske språket som blir tala rundt dei.

- Dei gamle hadde store problem med å lesa språket sitt. Men dei hadde morsmålet inne på ein heilt annan måte enn dei unge i dag. Så utviklinga er både positiv og negativ: Det er enklare å nå folk no i dag, fordi dei kan lesa skriftlege tekster, men samtidig har mange eit fattigare språk enn dei eldre hadde.

Er det ei tekst Bierna tenkjer attende på med spesiell glede, som har fått eit særleg rikt uttrykk på sørsamisk?

- Det er fleire tekster. For når ein les ei tekst på morsmålet, får ein også med det miljøet som språket fungerer i. Og då låner ein bilete, kjensler og opplevingar frå det miljøet

som ein kjenner. Då blir det nært og kjært på ein heilt annan måte.

Bierna nemner Salme 23 som eit døme på dette:

- Når du høyrer om «vatn som gjev kvile», er du med ein gong i eit miljø som du kjenner – den gode opplevinga då du endeleg finn godt vatn på ein varm sommardag, smiler Bierna.

- Og når det står om dei «grøne engene», er du midt i eit norsk jordbruksmiljø, på ein grøn voll litt oppe til fjells, der dyra beiter og det er mjølkeplassar.

Han hugsar òg eit eksempel frå arbeidet med Markusevangeliet, som Anna Jacobsen og han omsette.

- Eg hugsar ein gong då vi hadde lese ei av Jesus-historiene, eg trur det var då Jesus sat til bords med disiplane, at Anna såg bort på meg. Då såg eg tårene i auga hennar. Då var både ho og eg midt oppe i situasjonen – vi var der det hende. Det var ei veldig fin oppleving.

- Kva tenkjer du no, etter tretti år med bibelomsetjing til sørsamisk?

- Eg kjenner ei glede over at eg har fått arbeide akademisk og fagleg med morsmålet mitt. Og så tenkjer eg: Tenk at eg skulle få så mykje glede av gresken og hebraisken frå studietida – det hadde eg ikkje trudd.

- Det har vore ei sterk oppleving å stadig omsetja dei tekstene eg trong til gudstenesta neste sundag, og veldig fint å få tilbakemelding frå folk som seier: Det er stort å høyre bibelteksta på sitt eige språk. ●

- Dei jødefiendtlege orda kjem ikkje frå Luther

Luther var slett ikkje fri som bibelomsetjar; han heldt seg tvert imot nær grunnteksta. Dessutan kjem dei fleste jødefiendtlege orda ikkje frå han, men frå seinare revisjonar, seier **Christoph Kähler**.

Til 500-jubileet for reformasjonen har Det tyske bibelselskapet gjeve ut ei revidert utgåve av Lutherbibelen. Denne bibelteksta som Martin Luther fullførte i 1534, blir kalla eit meisterverk og har hatt ein kolossal påverknad på tysk språk og kultur.

I føreordet til den reviderte bibelutgåva gjer Det tyske bibelselskapet greie for korleis dei ser på teksta til Luther:

- Eit særdrag ved omsetjinga til Luther er den nyskapande språklege krafta hans. Det er Luther som har forma mange ord vi nyttar i dag, som «menneskefiskar» og verbet «å bable».

- **No er profilen til Luther skjerp**a, seier biskop Christoph Kähler, som har vore leiar for revisjonsarbeidet.

Målet med revisjonen var mellom anna å få fram det karakteristiske språket til Luther. Så korleis var eigentleg Martin Luther som bibelomsetjar?

- Folk seier ofte at omsetjinga til Luther var fri, seier Kähler.

- Men det stemmer ikkje. Han heldt seg nokså nær til dei greske og latinske tekstene, slik dei vart forstått den gongen. Vi ønskte å gjenskapa denne nærleiken til grunnteksta, samtidig som vi ville ta vare på den karakteristiske klangen i språket hans.

- Vårt inntrykk er at bibelteksta til Luther er meir nøyaktig enn dei seinare revisjonane av teksta, og at språket hans framleis er lett å forstå.

- **Det er altså Luther som har rett, ikkje alle dei som gjennom tida har freista å retta på han.**

Kähler viser til at det enkle ordtilfanget til Luther gjer han lett å lesa:

- Det er typisk for Luther at han nyttar svært få framandord. Difor er språket hans faktisk lettare å skjønna enn seinare tilpassingar til moderne språk, seier Kähler.

- Reformatoren hadde ei fin kjensle for setningsrytmen. Eg vil særleg nemne den særperga rytmen i juleevangeliet.

- Eit anna viktig drag i poesien til Luther er bokstavrimet og gjentakninga av visse lydar. Dette er med på å gjera tekstene hans gode å læra utanåt, som i juleevangeliet: «Ihr werdet finden das Kind in Windeln gewickelt und in einer Krippe liegen» (Lukas 2,12).

Det tyske bibelselskapet peikar på at bibelteksta til Luther er prega av at ho har vorte til i nærkontakt med gudstenesta.

- Klangen i teksta eignar seg særleg godt til bøn, meditasjon og utanåtlæring. Teksta er både poetisk og kraftfull. Ho er forma med tanke på at ho skal lesast høgt og lyttast til.

Det har vore mykje fokus på dei jødefiendtlege ytringane til Luther. Christoph Kähler meiner at vi ikkje finn så mykje av dette i Lutherbibelen.

- Vi har funne mange jødefiendtlege ord, men dei fleste står i overskriftene, som ikkje er ein del av teksta til Luther, seier Kähler.

- Difor kjem så å seia ingen av dei jødefiendtlege orda frå Luther sjølv. Dei fleste er sette inn av seinare revisjonar, også der dei står i sjølv bibelteksta. Til dømes skreiv ein i revisjonen av 1912 om «forkastinga» (ihre Verwerfung) av Israel i Romarbrevet 11,15, medan Luther sjølv brukte ordet «tapet» (ihr Verlust).

Den tyske Lutherbibelen kan kjøpast gjennom Bibelselskapet, på e-post toh@bibel.no

NY VERBUMBOK

Martins lille Katequizme

JON SELÅS

En morsom og lærerik introduksjon til De ti bud, trosbekjennelsen, Fadervår, dåpen og nattverden. Her lærer du også mye om Martin Luther og reformasjonen.

Eksempel:

Du skal ikkje _____

- stela
- rappa til nokon
- hyle høgt

Hva betyr enbårne?

- den som blir båret
- en mann på en bære
- eneste

Kr 49,-

 Verbum

www.verbumforlag.no

Foto: Hans J. Sogrusten

Vær med og støtt arbeidet med **BIBELOVERSETTELSE I ETIOPIA**

Det tar mange år å lage den første bibeloversettelsen til et nytt språk. Derfor trenger vi givere som støtter det jevne arbeidet gjennom flere år. Som giver til Bibelselskapets arbeid er du med på noe stort: Å gi nye folkegrupper muligheten til å lese Guds Ord på sitt eget morsmål.

I Etiopia er det flere enn 80 språk som trenger en egen bibeloversettelse. Norske bibelvenner er med og støtter sju slike oversettelser. Støtten fra våre faste givere sikrer at bibeloversettere som Tesfaye Abebe (bildet) kan fortsette det viktige arbeidet sitt og fullføre oversettelsene de holder på med.

Gi din gave til bibeloversettelse i Etiopia i dag!

Ta kontakt på 47 97 64 70 eller e-post: giver@bibel.no

Les mer på www.bibelgaven.no